

INHOUD

AAN DE LEZER

I

MIDDELEEUWSE MYSTERIËN, ROZENKRUISERS EN MODERNE INWIJDING

EERSTE VOORDRACHT — Dornach,
vrijdag januari

Het onderzoeken van de wereldontwikkeling in de de/ de eeuw nog uit begrip van de hiërarchieën: de eerste hiërarchie en het Saturnus-bestaan; warmte. De tweede hiërarchie en de ontwikkeling tot de Zon; licht en lucht. De derde hiërarchie en de ontwikkeling tot de Maan; ontstaan en wezen van de kleuren. De vierde hiërarchie, de oorspronkelijke mens, en de aarde; ontstaan van het leven, van het vaste, van het zielebeleven. De wezens-leegte van de moderne wereldbeschouwing.

TWEEDE VOORDRACHT — januari

Een mysterieschool in de de eeuw: de verbinding van het begrijpen van de geestesopenbaring op de hoge berg

met de verlichting van de natuurverhouding in diepten van de aarde kon nog tot wijsheid en zelfkennis van de mens leiden. Raimundus Lullus en zijn verhouding tot het wereldwoord. Begin van de rozenkruiserschool.

DERDE VOORDRACHT — januari

Het karakter van geestelijke openbaring in de late middeleeuwen. Broederschap van de kennis bij de rozenkruisers. Symbolische openbaring en de uitleg ervan; haar twijfelachtig wordende verbreiding. Begin van bevreesdheid voor kennis. Raimund van Sabunda en Pico della Mirandola. Het offer van inzicht in de sterren en de vrijheidsimpuls. Gemoedswijsheid van individuele mensen tot in de 16de eeuw.

VIERDE VOORDRACHT — januari

De leer van de intelligentie en de demon van de planeten; Agrippa von Nettesheim. De oorspronkelijke mens als zonnewezen en als intelligentie van de aarde-ster. Zijn te diepe verbinding met de aardematerie. De verandering van de verhouding van zon en aarde; de Christusimpuls. Faust en de Aardgeest. De leer van de rozenkruisers over de ware verhouding van het wereldstelsel van Ptolomeüs en van Copernicus. Zelfvervreemding en hartstocht van de mens in de moderne tijd. Begin van het Michaëltijdperk.

VIJFDE VOORDRACHT — januari

Twee leerstelsels van een geesteswetenschappelijke school die zich tot in de 17de eeuw uitstrekte: het begrijpen van symbolische vormen van de geesteswetenschap door het beleven van het beendergestel en het innerlijke van de beenderen. De vorming van de ruggemergs- en hersen-

organisatie; hun verhouding tot zon en maan; hun spiegelbeeld in oog en reukorgaan. Het hoefdorgaan aan de neuswortel: een «klein mensje». De kennis van het wezen van de stof door het hoefdorgaan, van het wezen van de vorm door het beleven van het innerlijke van de beenderen. De leer van Aristoteles over het begrijpen van stof en vorm bij mineraal, plant, dier en mens.

ZESDE VOORDRACHT – januari

Het subjektieve karakter van de oude inwijdingen: wat door de goden in de wezensdelen van de mens was gelegd, werd naar boven gehaald; het kon door de weerstand die de elementen boden, in het astraallicht worden ingeschreven. Het astraallicht als evolutie-geheugen van de mensheid. De vervluchtiging van het moderne ideeënleven in de warmte-ether. Christian Rosenkreutz en de metamorfose van de materialistische natuurwetenschap. Het op het objektieve gerichte karakter van de moderne inwijding: leren lezen wat vroegere tijdperken in het astraallicht hebben ingeschreven. Over het wezen van Michaël.

BORDTEKENINGEN

II

PASEN ALS MYSTERIEGEBEUREN

EERSTE VOORDRACHT – Dornach, vrijdag april

De samenhang van het christelijk paasfeest met heidense mysteriekulten. Ceremonie en structuur van de Adoniskultus in de herfst: dood, grafgrust, opstanding. De kultus als beeld van de in de mysteriën verborgen initiatie-

gebeurtenis; dit als beeld voor reële geestelijke wereldgebeurtenissen. Bewustwording van het doodsheim. Het mysterie van Golgotha. Wat in de oude initiatie door de ziel werd beleefd, voltrok zich door Christus in de gehele mensennatuur. Wat tevoren ruimtelijke verheffing tot het zonnewezen was, werd na Golgotha het waarnemen van iets aards-historisch in de tijd. Het nieuwe opstandingsfeest in de lente. De verandering van de mensennatuur in het materialistische. De opstandingsgedachte en de antroposofie.

TWEEDE VOORDRACHT — april

De grote feesten: bewustwording van de samenhang van mens en kosmos. De verhouding van vroeger tijden tot de vader-krachten van de maan, van nog vroeger tijden tot de Zoon-krachten van de zon. Aardse geboorte: maangeboorte; werking van de noodzakelijkheid. 'Tweede geboorte' rond het 1ste levensjaar: zonnegeboorte; mogelijkheid van de vrije zelfontwikkeling. Het zich terugtrekken van het weten, in 't bijzonder rond de zonnekrachten, in de mysteriën. De vijf trappen van de initiatie tot aan het graf van de 'Opgestane'. Het innerlijke gehalte van het paasfeest als menselijke beleving van deze ontwikkelingstrap. — Het binnentrekken van de zonnekrachten in het aardse toen de mogelijkheid tot deze initiatie verloren ging. Het mysterie van Golgotha.

DERDE VOORDRACHT — april

Het astronomische aspect van het paasfeest en zijn samenhang met het maangeheim. De werkzaamheid van de maan. De voorgeboortelijke ontwikkeling van het etherlichaam met behulp van de maanwezens op grond van hun ervaringen met de andere planeten. Het meebe-

leven van dit beeldgebeuren en vooral van de samenwerking van maan en zon door de initiatie; de menselijke paasbelevenis. Het abstrakt worden van deze belevenis tot een tijdbepaling tussen aarde, maan en zon. De verwarring door het samenvoegen van herfst- en lentemysteriën. Herfstmysteriën: het opstijgen van de geest na de doodsbelevenis wordt gevierd; haar samenhang met het zonnegeheim. Lentemysteriën: het afdalen van de geest uit het vooraardse wordt beleefd.

VIERDE VOORDRACHT – april

Mysteriewezen, vrijheidsontwikkeling en antroposofie. De brand van Efese en die van het Goetheanum; in hoeverre zulk veelzeggend onrecht aanleiding voor vooruitgang van de mensheid kan worden. – De mysteriewijsheid van Efese. IchOvA. De vooraardse kosmische mens in klank en licht. De overgang van de tempelwijsheid na de brand in de wereldether als kosmisch schrift; het opnieuw tot leven komen ervan in Aristoteles en Alexander, en hun vernieuwing in menselijk gedachtenschrift: de categorieën van Aristoteles. – Antroposofie en het herrijzen van de wereldwijsheid, die in de tussentijd verborgen was gehouden. De verandering van de Goetheanumimpuls door de Goetheanumbrand. Antroposofische paasstemming.

NAWOORD – *Rob Otte*

DE PAASBIJEENKOMST AAN HET GOETHEANUM

– bericht aan de leden; *Rudolf Steiner* –

Dornach, mei

AFSCHEIDSWOORDEN BIJ DE PAASBIJENKOMST

AAN HET GOETHEANUM; *Rudolf Steiner* –
Dornach, april

DE GRONDSTEENSPREUK – *duitse en nederlandse tekst*

DE GRONDSTEENSPREUK – *faksimilé*
afgedrukt in *Das Goetheanum* januari

AANTEKENINGEN BIJ DEZE UITGAVE

AANTEKENINGEN BIJ DE TEKST

PERSONENREGISTER

LITERATUUR

RUDOLF STEINER OVER DE VERSLAGEN
VAN ZIJN VOORDRACHTEN